

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH

NGUYỄN CAO LUẬN

**PHÁT TRIỂN CÁC KHU CÔNG NGHIỆP
THEO HƯỚNG BỀN VỮNG Ở THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG**

**LUẬN ÁN TIẾN SĨ
CHUYÊN NGÀNH: KINH TẾ PHÁT TRIỂN**

HÀ NỘI – 2016

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH

NGUYỄN CAO LUẬN

**PHÁT TRIỂN CÁC KHU CÔNG NGHIỆP
THEO HƯỚNG BỀN VỮNG Ở THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ

CHUYÊN NGÀNH: KINH TẾ PHÁT TRIỂN

Mã số: 62 31 01 05

Người hướng dẫn khoa học: PGS. TS Lê Quốc Lý

HÀ NỘI - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan, bản luận án này là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, tài liệu tham khảo và trích dẫn được sử dụng trong luận án đều nêu rõ nguồn gốc và được ghi trong danh mục tài liệu tham khảo.

Tác giả

Nguyễn Cao Luận

MỤC LỤC

	Trang
MỞ ĐẦU	1
Chương 1: TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU VỀ PHÁT TRIỂN KHU CÔNG NGHIỆP THEO HƯỚNG BỀN VỮNG	7
1.1. Các nghiên cứu về mô hình phát triển bền vững các ngành, lĩnh vực.....	7
1.2. Các nghiên cứu thực tiễn về phát triển bền vững các khu công nghiệp ở các nước và Việt Nam	10
1.3. Tổng hợp những vấn đề đã nghiên cứu và hướng nghiên cứu tiếp theo của luận án.....	18
Chương 2: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ PHÁT TRIỂN CÁC KHU CÔNG NGHIỆP THEO HƯỚNG BỀN VỮNG	22
2.1. Một số vấn đề lý luận chung về khu công nghiệp.....	22
2.2. Cơ sở lý luận nghiên cứu phát triển các khu công nghiệp theo hướng bền vững	29
2.3. Kinh nghiệm quốc tế và trong nước về phát triển khu công nghiệp theo hướng bền vững và bài học kinh nghiệm cho thành phố Đà Nẵng	52
Chương 3: THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN CÁC KHU CÔNG NGHIỆP THEO HƯỚNG BỀN VỮNG Ở THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG	61
3.1. Khái quát về các khu công nghiệp và điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội của thành phố Đà Nẵng có ảnh hưởng đến phát triển các khu công nghiệp theo hướng bền vững	61
3.2. Thực trạng phát triển các khu công nghiệp theo hướng bền vững ở thành phố Đà Nẵng giai đoạn 2001 – 2014	66
3.3. Đánh giá phát triển khu công nghiệp theo hướng bền vững ở thành phố Đà Nẵng theo các tiêu chí.....	83
3.4. Đánh giá chung về phát triển các khu công nghiệp ở thành phố Đà Nẵng theo hướng bền vững	113
Chương 4: PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP CHỦ YẾU PHÁT TRIỂN CÁC KHU CÔNG NGHIỆP THEO HƯỚNG BỀN VỮNG Ở THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG	125
4.1. Quan điểm, định hướng và mục tiêu phát triển các khu công nghiệp ở thành phố Đà Nẵng theo hướng bền vững	125

4.2. Giải pháp chủ yếu để phát triển các khu công nghiệp theo hướng bền vững ở thành phố Đà Nẵng.....	134
4.3. Một số kiến nghị	158
KẾT LUẬN.....	160
DANH MỤC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC CỦA TÁC GIẢ CÓ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN.....	162
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	163
PHỤ LỤC.....	171

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT TRONG LUẬN ÁN

BVMT	: Bảo vệ môi trường
CNH, HĐH	: Công nghiệp hóa, hiện đại hóa
DDI	: Đầu tư trong nước
DN	: Doanh nghiệp
DVTS	: Dịch vụ thủy sản
FDI	: Đầu tư trực tiếp nước ngoài
GDP	: Tổng sản phẩm quốc nội
GRDP	: Tổng sản phẩm xã hội trên địa bàn
KCHT	: Kết cấu hạ tầng
KCN	: Khu công nghiệp
KCNC	: Khu công nghệ cao
KCX	: Khu chế xuất
KKT	: Khu kinh tế
MR	: Mở rộng
NSLĐ	: Năng suất lao động
NSNN	: Ngân sách nhà nước
ODA	: Hỗ trợ phát triển chính thức
PTBV	: Phát triển bền vững
QCVN	: Quy chuẩn Việt Nam
SXKD	: Sản xuất kinh doanh
UBND	: Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

	Trang
Bảng 2.1: Khung đánh giá phát triển các KCN theo hướng bền vững	46
Bảng 3.1: Một số chỉ tiêu về tình hình phát triển kinh tế - xã hội	65
Bảng 3.2: Mức độ tham gia bảo hiểm của công nhân tại các	71
Bảng 3.3: Vốn đầu tư trong nước vào các khu công nghiệp ở Đà Nẵng tính theo năm trong giai đoạn 2003-2014.....	79
Bảng 3.4: Thực trạng nguồn vốn đầu tư nước ngoài vào các khu công nghiệp tại Đà Nẵng (2006-2014).....	80
Bảng 3.5: Quy mô lao động đã qua đào tạo phân theo trình độ chuyên môn kỹ thuật giai đoạn 2007 – 2014	81
Bảng 3.6: Quy mô diện tích các khu công nghiệp ở thành phố Đà Nẵng.....	85
Bảng 3.7: Số lượng các khu công nghiệp ở các địa phương thuộc Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung phân chia theo diện tích.....	86
Bảng 3.8: Tình hình cho thuê đất tại các khu công nghiệp ở Đà Nẵng đến tháng 12/2014	88
Bảng 3.9: Quy mô và tình hình cho thuê đất tại các địa phương có khu công nghiệp ở Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung (Tính đến tháng 12/2014)	89
Bảng 3.10: Doanh thu, lao động và năng suất lao động các khu công nghiệp ở Đà Nẵng	91
Bảng 3.11: Tổng doanh thu và năng suất lao động chung các khu công nghiệp ở Đà Nẵng qua các năm.....	92
Bảng 3.12: Đóng góp của các khu công nghiệp vào tổng sản phẩm xã hội trên địa bàn (GRDP) theo giá so sánh năm 2010 của Đà Nẵng từ 2000-2014	94
Bảng 3.13: Giá trị nộp ngân sách nhà nước của các doanh nghiệp trong khu công nghiệp so với giá trị thu ngân sách toàn thành phố Đà Nẵng....	97

Bảng 3.14: Tình hình xuất nhập khẩu của các doanh nghiệp trong khu công nghiệp giai đoạn 2009 - 2014	98
Bảng 3.15: Thu nhập bình quân của người lao động tại các khu công nghiệp qua các năm	99
Bảng 3.16: Mức độ đáp ứng của các dịch vụ xã hội đối với người lao động tại các khu công nghiệp ở thành phố Đà Nẵng	102
Bảng 3.17: Thực trạng thay đổi về việc làm trước và sau khi bị thu hồi đất ở thành phố Đà Nẵng	104
Bảng 3.18: Quy mô bình quân một dự án đăng ký đầu tư trong khu công nghiệp ở các địa phương thuộc vùng kinh tế trọng điểm miền Trung (Tính đến tháng 12/2014)	118
Bảng 4.1: Ma trận SWOT về phát triển bền vững các khu công nghiệp ở thành phố Đà Nẵng	127

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ

Trang

Biểu đồ 3.1: Tỷ lệ khu công nghiệp các địa phương trong vùng kinh tế trọng điểm miền Trung phân chia theo quy mô diện tích.....	87
Biểu đồ 3.2: Diện tích lấp đầy các khu công nghiệp ở Đà Nẵng năm 2006 và năm 2014	89
Biểu đồ 3.3: Quy mô đất có thể cho thuê, đã cho thuê và tỷ lệ lấp đầy các địa phương trong vùng kinh tế trọng điểm miền Trung	90
Biểu đồ 3.4: Doanh thu và năng suất lao động qua các năm tại các khu công nghiệp ở Đà Nẵng.....	92
Biểu đồ 3.5: Mức độ tham gia liên kết sản xuất kinh doanh với doanh nghiệp khác ở các khu công nghiệp	93
Biểu đồ 3.6: Chuyển dịch cơ cấu kinh tế ở Đà Nẵng giai đoạn 2000 – 2014.	96
Biểu đồ 3.7: Tỷ lệ các doanh nghiệp trong khu công nghiệp có hệ thống xử lý nước thải tập trung được đấu nối với hệ thống xử lý nước thải của khu công nghiệp	108
Biểu đồ 3.8: Tỷ lệ % doanh nghiệp thay thế nguyên vật liệu đầu vào tạo ra chất thải tái chế được.....	110
Biểu đồ 3.9: Tỷ lệ doanh nghiệp phát sinh khí thải, tiếng ồn được xử lý đạt Quy chuẩn Việt Nam.....	111
Biểu đồ 3.10: Tỷ lệ % doanh nghiệp trong các khu công nghiệp có diện tích đất trồng cây xanh đạt mức tối thiểu 15% trở lên	113

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu:

Khu công nghiệp (KCN), khu chế xuất (KCX) hình thành và phát triển gắn liền với công cuộc đổi mới, mở cửa nền kinh tế, được khởi xướng tại Đại hội đại biểu toàn quốc Đảng cộng sản Việt Nam lần thứ VI (năm 1986). Tiếp nối chủ trương phát triển, đến đại hội VII, Đảng ta đã tiếp tục đổi mới mạnh mẽ và toàn diện nền kinh tế, CNH, HĐH đất nước và được cụ thể hoá bằng chiến lược ổn định và phát triển kinh tế - xã hội 1991-2000. Nhiều chương trình phát triển kinh tế - xã hội đã được ra đời trong đó có chính sách phát triển các KCN, KCX. Đi tiên phong là KCX Tân Thuận tại thành phố Hồ Chí Minh được thành lập năm 1991.

Định hướng chiến lược, quy hoạch phát triển và phân bố KCN, KCX được xác định cụ thể tại Nghị quyết Đại hội VIII (năm 1996). "hình thành các KCN tập trung (bao gồm cả KCX và khu công nghệ cao (KCNC)), tạo địa bàn thuận lợi cho việc xây dựng các cơ sở công nghiệp mới. Phát triển mạnh công nghiệp nông thôn và ven đô thị. Ở các thành phố, thị xã nâng cấp, cải tạo các cơ sở công nghiệp hiện có, đưa các cơ sở không có khả năng xử lý ô nhiễm ra ngoài thành phố, hạn chế việc xây dựng các KCN mới xen lẫn với khu dân cư" [53].

Tại báo cáo chính trị Đại hội X năm 2006 một lần nữa khẳng định chủ trương tiếp tục phát triển một số khu kinh tế mở và đặc khu kinh tế, nâng cao hiệu quả các KCN, KCX, đồng thời nhấn mạnh chủ trương tăng trưởng kinh tế đi đôi với phát triển bền vững, trong đó có phát triển bền vững các KCN, KCX. Trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 2011-2020 đã định hướng phát triển KCN, KCX bền vững và theo chiều sâu và đặt ra mục tiêu đến năm 2020 "...tất cả các cụm, KCN, KCX có hệ thống xử lý nước thải tập trung" [54].

Trải qua hơn 20 năm xây dựng và phát triển (1991-2014), các KCN và KCX ở nước ta đã trở thành nhân tố động lực thúc đẩy nền kinh tế phát triển theo hướng CNH, HĐH. Tính đến tháng 12/2014 cả nước đã có 295 KCN được thành lập. Có 212 KCN đã đi vào hoạt động và 83 KCN đang xây dựng cơ bản với tổng diện tích đất tự nhiên đạt 83.873 ha, trong đó diện tích đất công nghiệp có thể cho thuê đạt